

Dames en heren,

Ik heet u van harte welkom. Dit jaar nog gewoon hier in de Tweede Kamer. Zonder boormachines. Zonder dozen en steigers. Dat kan volgend jaar, met de verbouwing op komst, heel anders zijn. We profiteren er nog even van. Dit is één van de mooiste ruimtes van ons gebouw. De Oude Zaal, letterlijk de oude plenaire vergaderzaal, waar generaties politici geschiedenis hebben geschreven. Sinds de grote grondwetsherziening van Thorbecke in 1848 hebben zo'n zestig kabinetten hier verantwoording aan de Kamer afgelegd. Er hebben hier wat bloed, zweet en tranen gevloeid! Deze ruimte had ook een eigen dynamiek. Dat kwam vooral doordat we – sinds de uitbreiding van de Tweede Kamer van 100 naar 150 leden in 1956 – bovenop elkaar zaten. We zaten met z'n drieën in die veel te krappe groene bankjes, die eigenlijk voor twee Kamerleden bedoeld waren. Maar de meesten vonden het fantastisch, en vonden het vreselijk om in 1992 te verhuizen naar de nieuwe plenaire zaal. Hans van Mierlo zei dat een kabinetscrisis nooit meer letterlijk zo zou ruiken als in deze Oude Zaal. “Die wilde beestenlucht van te grote emoties in een te kleine ruimte”, noemde hij het.

Nu staan we op het punt om die nieuwe plenaire zaal tijdelijk achter ons te laten. En weer vind ik het vreselijk. Ik durf het in dit gezelschap nauwelijks te bekennen, maar ik houd niet zo van verhuizen. Ik woon al honderd jaar in hetzelfde huis. Dus die verhuizing naar het oude ministerie van Buitenlandse Zaken... dat zie ik eigenlijk niet zo zitten. Hoewel ik heb gehoord dat de ambtenaren van Buitenlandse Zaken juist terugverlangen naar dat gebouw.

Het brengt mij op twee dingen, die ik vandaag persoonlijk tegen u wil zeggen. Dat is allereerst dat jullie niet eens in de tien of twintig jaar verhuizen. Jullie pakken met grote regelmaat jullie koffers... Vertrekken bijna om de vier jaar met jullie hele ‘hebben en houden’ naar een nieuwe omgeving, waar je je leven weer moet oppakken. Soms alleen, maar vaak ook met een partner en kinderen. Daar heb ik diepe bewondering voor. Ten tweede is er de snelheid waarmee jullie je aanpassen aan die nieuwe omgeving. Waarmee jullie je de taal, de cultuur, de gewoontes en de gevoeligheden eigen maken. Jullie weten binnen *no time*

wat er speelt in een land. Ik zag dat bijvoorbeeld in Marokko, waar Désirée Bonis ambassadeur is. Ik ken de achtergrond van dat land en volg de ontwikkelingen, maar Désirée wist alles! Ik zeg dat nu over haar, maar dat geldt voor iedereen die vandaag aanwezig is.

Begin deze week heeft u opnieuw uw koffers gepakt. Het is een traditie dat wij elkaar aan het begin van het nieuwe jaar treffen en ervaringen uitwisselen. Ik koester deze traditie. Het is heel waardevol om elkaar eens per jaar persoonlijk te zien en te spreken.

Want Nederland en de wereld raken op steeds meer verschillende manieren met elkaar verbonden. De grote problemen die ons land in deze tijd aangaan - denk aan migratie, het klimaat, denk aan veiligheid - laten zich allang niet meer alleen op nationaal niveau oplossen. En uw goede lokale contacten in het buitenland zijn ook in dat opzicht van groot belang.

Ik maakte dat van heel dichtbij mee toen ik tijdens het kerstreces een werkbezoek bracht aan de door de orkaan Irma geteisterde eilanden van het Nederlands Koninkrijk. Tijdens mijn reis sloot Venezuela de grens met Aruba, Bonaire en Curaçao vanwege vermeende smokkelpraktijken. Op zo'n moment zijn de contacten van de Nederlandse ambassadeur in Venezuela (Norbert Braakhuis) cruciaal in de pogingen van het Koninkrijk, om een handelsboycot te voorkomen en de eilanden zo'n economische tegenvaller te besparen. En zo zijn er vele, véle voorbeelden te geven van wat uw kracht is op heikele politieke momenten. Het zijn vaak politici die met de eer strijken, maar het échte werk gebeurt vaak op de ambassade. Achter de schermen verdedigt u de Nederlandse belangen.

Uw werk als vertegenwoordiger van Nederland in het buitenland, heeft vele gezichten. Naast ogen en oren van de buitenlandse politiek, en goed gastheerschap, bent u goud waard bij het afsluiten van handelsdeals, waardoor Nederland zijn exportpositie verder kan versterken. Dat geldt voor de grote spelers, maar ook voor kleinere ondernemers die vanuit Nederland de wereld willen veroveren. Het duurzame chocolademerkt Tony Choclonely verwoordde dat belang onlangs als volgt: *'We zijn aangenaam verrast door wat het ministerie en de ambassades in de VS voor ons kunnen betekenen. Zo komen we in de VS op een heel andere manier binnen bij belangrijke partijen als bijvoorbeeld een supermarkt met fair-trade producten dan wanneer we dat als klein Nederlands bedrijfje zelf zouden doen.'*

En het gaat niet alleen om economische belangen, maar ook om de manier waarop u één van onze belangrijkste, universele democratische waarden uitdraagt in het buitenland: het respecteren van minderheden. De Nederlandse Ambassade in Tbilisi werkte de afgelopen jaren mee aan de opvang van 29 mensenrechten-verdedigers uit Azerbeidzjan. Nederland richtte, samen met Uruguay, de Equal Rights Coalition op, om internationale samenwerking in de strijd voor gelijke rechten voor LHBTI's te versterken. En in Pakistan speelde de ambassade een majeure rol in het versterken van digitale veiligheid voor vrouwen.

Vanuit uw positie moet u zich soms natuurlijk ook verantwoorden over de Nederlandse politiek.

Te beginnen bij de formatie. Waarom zo'n klein land er zó lang over doet om een kabinet te vormen. Ik moet u eerlijk bekennen: aan mijn moeder kon ik het moeilijk uitlegen. En u heeft er vast óók vragen over gekregen. Maar we zijn geen uitzondering. We lijken navolging te krijgen in Duitsland, waar de formatie nu ook al ruim vier maanden duurt. Het lijkt er op dat er ook in ons belangrijkste buurland, net als in Nederland, een regering komt waarin de uitersten van het midden sámen een nieuwe eenheid vormen. Toen ik onlangs mocht spreken in de Duitse parlement, heb ik het met Wolfgang Schäuble, de Voorzitter van de Bondsdag, gehad over de kabinetsformatie. In Nederland lag de regie bij de Tweede Kamer. Dat is allemaal goed verlopen. We hebben gezien dat het éven kan duren, maar dat er uiteindelijk een enthousiast en energiek kabinet op de trappen van het bordes staat.

Waar misschien ook vragen over komen, is het ontbreken van een kiesdrempel. Eerst moest ik in het buitenland uitleggen dat wij in het parlement een partij hebben die specifiek opkomt voor de belangen van dieren, tegenwoordig hebben we ook 50PLUS en Forum voor Democratie. Ik verdedig dat altijd. Het is belangrijk dat alle geluiden die je hoort in de samenleving ook in het parlement vertegenwoordigd zijn.

Dat we in de Nederlandse politiek vooral bezig zijn met brede thema's, met maatschappelijke nationale en internationale problemen die heel veel mensen raken, is vanochtend wel gebleken. In de Ridderzaal heeft u met elkaar van gedachten gewisseld over actuele, uiteenlopende en soms ook bewogen onderwerpen.

Maar waar we als klein land óók goed in zijn, is het groot maken van nieuws dat het journaal in het buitenland nét niet haalt. Bijvoorbeeld: de vlag! Ik weet niet of u dat heeft meegereggen, maar die werd gelijk trending topic op Twitter. “De Action heeft de aanbesteding gewonnen”, zag ik voorbij komen. En iemand zei op Twitter dat het maar goed was dat de vlag er stond, anders zouden we kunnen denken dat we in het Belgische parlement vergaderen. Natuurlijk nemen we alle kritiek serieus. En dus komt er op korte termijn een nieuwe vlag. Maar ik hoef u niet te vertellen dat dat geen garantie voor consensus is.

Beste ambassadeurs,

Ik hoop dat u het Nederlandse nieuws, groot en klein, op de voet blijft volgen. Andersom blijven wij betrokken bij wat er gebeurt in de wereld, zeker als die ontwikkelingen een directe relatie hebben met de situatie en het dagelijks leven hier in Nederland. En hoewel uw werk vaak onzichtbaar is... wij weten dat uw rol van cruciaal belang is voor de positie van Nederland ten opzichte van andere landen. Ik wil u daar opnieuw van harte voor bedanken.

Ik hoop dat u terugkijkt op een vruchtbare ochtend, en ik hoop u volgend jaar – geheel volgens traditie –weer te ontmoeten. Hoe de wereld er dan uitziet is nog een verrassing. Maar dat het opnieuw een ontvangst met een warm hart zal zijn, is zeker.